

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію ДЕМЧЕНКО Ірини Олександрівни
за темою: «**Криміналістичне забезпечення організації й тактики проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемій (пандемій)**», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Людство протягом своєї історії зазнало низку пандемій, які охоплювали значну частину земної кулі, іноді забираючи життя мільйонів людей. Не виключенням стала й Україна, особливо останній час, адже воєнні дії завжди збільшують ризики спалахів інфекційних хвороб, таких, як холера, дифтерія, грип та ін., які можуть загрожувати українцям.

Під час пандемій (академій) ускладнюється й здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень. До того ж, проведення слідчих (розшукових) дій, пов'язаних із контактуванням з об'єктами, що можуть бути носіями інфекцій й визначають ризик інфікування, зумовлює необхідність здійснення діяльності уповноважених осіб із дотриманням заходів убезпечення всіх учасників слідчих (розшукових) дій від небезпеки.

Правоохоронні органи, не маючи у розпорядженні розробок за результатами предметно-галузевих досліджень, можуть наражати на небезпеку інфікування себе та інших осіб, які стають носіями й розповсюджувачами інфекційних захворювань, що ще більше ускладнює не тільки епідеміологічну ситуацію в державі, а й реалізацію покладених на правоохоронні органи функцій.

Багатоаспектність розглядуваної проблеми потребує її комплексного розгляду з урахуванням сучасних досягнень науково-технічного прогресу та існуючих наукових здобутків у даному напрямку, що не має обмежуватися лише знаннями юридичного профілю. Формування цілісного характеру досліджень з організації й тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії) є неможливим без пізнань в галузі епідеміології, вірусології, психології, безпеки життєдіяльності, медицини та ін., здійснених як вітчизняними так і закордонними дослідниками.

Наведене демонструє умови, що ускладнюють та /або унеможливають процес проведення окремих слідчих (розшукових) дій. Ризик інфікування особливо небезпечними інфекційними захворюваннями та засоби забезпечення безпеки власної, учасників та сторонніх осіб постають тими складовими, які потребують вирішення під час організації й проведення слідчих (розшукових) дій. Здійснення зазначеного обумовлює необхідність забезпечення діяльності уповноважених осіб дієвим інструментарієм в реалізації ними завдань кримінального провадження в розглядуваних умовах.

Вказане свідчить про **актуальність теми проведеного дослідження** та здобуті у ньому наукові результати, які представлені для обговорення.

Вивчення представлених **Іриною ДЕМЧЕНКО** матеріалів дисертації дають підстави стверджувати, що нею проведено ґрунтовне монографічне дослідження, яке є однаково актуальним як для розвитку теорії криміналістики, так і в практичному вимірізі сформульованими змістовними висновками та пропозиціями, що виносяться на захист.

Методологія дослідження ґрунтується на використанні апробованої системи методів та методик.

Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку цілком відповідає загальним вимогам. Авторка вміло провела порівняльні дослідження, обґрунтовано наводить у своїй праці історичні посилання та пропонує в контексті аргументації висновки, підготовлені за результатами проведеного наукового аналізу.

Теоретичну основу дисертації становлять праці вчених у галузі загальної теорії держави та права, кримінального процесу, медицини, криміналістики, кримінального, цивільного та міжнародного права і наведені висновки ґрунтуються на основі результатів ряду галузей знань.

Емпіричну базу дослідження становлять матеріали правозастосовної практики, статистичні дані про основні показники епідемічних захворювань у світі та Україні, довідкові видання, статистичні та аналітичні матеріали роботи Національної поліції України, вивчення матеріалів кримінальних проваджень, результати анкетування працівників правоохоронних органів.

В дисертації комплексно опрацьовано широке коло важливих для розвитку сучасної науки положень, зроблено ряд теоретичних узагальнень та визначень, запропоновано нові підходи та авторське бачення шляхів подальшого удосконалення організації і тактики проведення слідчих (розшукових) дій під час епідемій, пандемій.

До вагомих здобутків дисертантки, насамперед, слід віднести:

- вивчення стану наукової розробленості криміналістичного забезпечення організації й тактики проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії);
- визначення чинників, що обумовлюють проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії);
- розгляд можливості отримання криміналістично значущої інформації під час епідемії (пандемії);
- розкриття специфіки організації і тактики проведення початкових слідчих (розшукових) дій;
- висвітлення організаційно-тактичних особливостей проведення подальших слідчих (розшукових) дій;
- здійснення аналізу проблем законодавчого забезпечення проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемій (пандемій);
- визначення можливості запровадження міжнародного досвіду в організації й проведенні слідчих (розшукових) дій в умовах епідемій (пандемій);
- дослідження й формування механізму забезпечення безпеки учасників при проведенні слідчих (розшукових) дій під час збройної агресії рф проти України дій в умовах епідемії (пандемії).

Дотримання академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження Демченко Ірини Олександрівни «Криміналістичне забезпечення організації й тактики проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемій (пандемій)» включає результати власних досліджень здобувачки. Використання ідей,

результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що свідчить про відсутність порушення академічної доброчесності.

Основні положення, висновки, рекомендації в повній мірі доведено дисертанткою *до широкої громадськості в опублікованих наукових працях*. Результати проведеного дослідження вже частково знайшли своє втілення в практичній діяльності правоохоронних та судових органів, що засвідчується відповідними актами про їх впровадження, а також можуть бути використані в науковій роботі, зрозуміло, в навчальному процесі юридичних навчальних закладів, а також в подальших наукових дослідженнях.

Зроблені авторкою наукові висновки є достовірними, аргументованими та належним чином обґрунтованими. Крім розглянутих вище, в роботі містяться й інші положення, висновки, рекомендації, які в сукупності і забезпечують цілісність проведеного дослідження, результати якого апробовано на науково-практичних конференціях та в повній мірі відображено у авторських публікаціях. **Основні положення і результати дисертації відображено у низці наукових публікацій за темою дисертації**, з яких три – у наукових журналах та збірниках наукових праць, визначених МОН України, як фахові видання з юридичних наук, та одна – у періодичних виданнях іншої держави.

Разом із тим, констатуючи наявність усіх необхідних для такого рівня наукової роботи моментів, слід відзначити, що вона містить деякі дискусійні, спірні або ж такі, що потребують додаткових уточнень положення.

1. Анотація та вступ до дисертаційної роботи структурно та змістовно не повною мірою кореспондуються з положеннями змісту самої роботи. Ці складові елементи дисертації потребують певного свого доопрацювання та наведення до визначних вимог.

2. У підрозділі 3.2. дисертантка висвітлює міжнародний досвід у боротьбі із пандемією, показує успішні напрацюванні медичних служб, державних органів інших держав тощо. Натомість, сам досвід проведення слідчих дій в умовах пандемії, епідемії, на жаль, не висвітлено. В той час, як використання міжнародного досвіду для правоохоронних органів нашої держави має виступати основою для напрацювання власної практики реалізації покладених на них функцій взагалі та організації й проведення слідчих (розшукових) дій, з можливістю прийняття заходів забезпечення безпеки учасників від інфікування особливо-небезпечними інфекціями зокрема.

3. У підрозділі 2.2. та 2.3. авторка висвітлює особливості організації і тактики низки слідчих (розшукових) дій в умовах епідемії (пандемії), зокрема: огляду, освідування особи; допиту; пред'явлення для впізнання, обшуку тощо. Не зменшуючи значення в реалізації завдань кримінального провадження окреслених слідчих (розшуковим) дій, слід сказати, що набувають труднощів в організації й проведенні в умовах епідемії (пандемії) й інші процесуальні дії та окремі заходи забезпечення кримінального провадження. Наприклад, через необхідність контактування уповноваженої службової особи зі злочинцем, який може бути інфікованим, потребують до себе підвищеної уваги особистий обшук, затримання (як тимчасовий запобіжний захід). До того ж, акцентуючи на важливості огляду трупа та пред'явленні його для впізнання, дисертантка дуже поверхнево висвітлює

організаційно-тактичні особливості проведення цих слідчих (розшукових), якщо труп інфікований.

Безумовно, перераховані зауваження мають дискусійний характер і, складають підґрунтя до подальшої наукової дискусії під час захисту дисертанткою свого дослідження, і дадуть можливість проявити її свій науковий потенціал та уміння вести наукову дискусію.

Таким чином, незважаючи на висловлені вище застереження і побажання, та враховуючи викладені вище позитивні характеристики дисертації є підстави зробити висновок, що дисертація Демченко Ірини Олександрівни «Криміналістичне забезпечення організації й тактики проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемій (пандемій)» написана на достатньому науковому і методологічному рівнях, з широким використанням загальної та спеціальної літератури, та має наукову цінність й практичну значимість.

Загальний висновок: дисертація Демченко Ірини Олександрівни «Криміналістичне забезпечення організації й тактики проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемій (пандемій)», є самостійно підготовленою, завершеною кваліфікованою науковою працею, в якій отримано ряд нових науково-теоретичних результатів, що в своїй сукупності дозволяють вирішувати конкретну наукову задачу щодо удосконалення положень проведення слідчих (розшукових) дій в умовах епідемій (пандемій); дана робота відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283; та від 19 травня 2023 року № 502), що пред'являються до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, а її авторка Демченко Ірина Олександрівна – за результатами позитивного захисту у спеціалізованій вченій раді заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальність 081 «Право».

Рецензію підготувала:

**Доцент кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Наталя ПАВЛОВА

Підпис Павлової Н.В. засвідчую:

**Проректор
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України**

Олександр ЮШІН